

Zadanie sprawdzające rozumienie czytanego tekstu *Mity opowieści reklamowej*.

Model zawiera przewidywane odpowiedzi. **Odpowiedzi ucznia mogą przybierać różną formę językową, ale ich sens musi być synonimiczny wobec modelu.** Oceniając pracę ucznia, należy stosować punktację z modelu.

Uwaga: Za pełną odpowiedź przyznaje się maksymalną liczbę punktów, za niepełną – wskazaną w rubryce „punkty częściowe”. Nie należy przyznawać połówek punktów. Za brak odpowiedzi lub odpowiedź błędną nie przyznaje się punktów.

Nr zad.	Propozycja odpowiedzi	Punkty	
		maks.	częstk.
1	Za prawidłowe uznamy wyjaśnienia zawierające stwierdzenie, że reklama ma charakter kreacyjny [tworzy nowy, własny świat (kosmogonia = powstanie świata)] <i>Uwaga: nie uznajemy odpowiedzi „Reklama jest opowieścią o świecie.”</i>	1	0
2.	- frustracja – np. rozczarowanie (niezadowolenie) - dezintegracja – np. rozpad (rozkład, rozprzężenie, rozbicie)	1	0
3.	Istotą odpowiedzi jest kompensacja braku rodziny uporządkowanej, dającej poczucie bezpieczeństwa (manipuluje emocjami związanymi z rodziną).	1	0
4.	np.: - charakter narracyjny (lub określenia: opowiadanie historii, budowanie fabuły) - tworzenie świata wirtualnego (lub ukazanie świata idealnego, utopijnego) - uniwersalny język - przekaz medialny - opowiadanie marzeń - zwycięstwo porządku nad chaosem - eliminowanie niektórych pojęć (zasada tabu) - ekonomiczna (uproszczona) forma - funkcja kompensacyjna - posługiwanie się symbolami (atributami) pożądanej wizji rzeczywistości - obecność bohatera-herosa (bohatera idealnego) - polaryzacja świata	2 (za 4 cechy)	1 (za 2-3 cechy)

5.	np.: - charakter narracyjny (lub określenia: opowiadanie historii, budowanie fabuły) - porządkowanie świata (zwycięstwo porządku; to co uosabia dostatnie życie i porządek jest przeciwstawione śmierci i chaosowi) - posługiwanie się symbolami (atrybutami) pożądanej wizji rzeczywistości - idealizacja rzeczywistości - polaryzacja świata - obecność bohatera-herosa (bohatera idealnego) - funkcja kompensacyjna <i>Uwaga: niektóre cechy opowieści reklamowej (których dotyczy zadanie 4.) są jednocześnie cechami baśni i mitu (których dotyczy zadanie 5.), dlatego rozwiązania tych dwóch zadań mogą się pokrywać.</i>	2 (za 3 cechy)	1 (za 2 cechy)
6.	np.: - podkreśla sens poprzedniego zdania - wzmacnia tezę - ożywia styl - zatrzymuje uwagę czytelnika <i>dopuszczalne: skłania czytelnika do myślenia</i>	1	0
7.	C	1	0
8.	wstęp: akapit 1. – 3. rozwiniecie treści zawartych we wstępie: akapity 4. – 7. podsumowanie: akapit 8.	1	0

Temat 1. **Dokonaj analizy i interpretacji porównawczej fragmentów *Pana Tadeusza* Adama Mickiewicza oraz *Raportu o stanie wojennym* Marka Nowakowskiego, zwracając uwagę na sposoby przedstawienia lasu.**

I. ROZWINIĘCIE TEMATU (maksymalnie 26 punktów)

Punktacja

1.	Określenie zasady zestawienia tekstów, np.:	0-2
	a. motyw natury łączący romantyczną epopeję i współczesne opowiadanie,
b. relacje między człowiekiem i naturą,
c. wspomnienie z przeszłości przedmiotem refleksji.	
2.	Konstrukcja narratora we fragmencie <i>Pana Tadeusza</i>, np.:	0-1
	a. narrator pierwszoosobowy, subiektywny,
b. emigrant wspominający przestrzeń znaną i bliską sercu,
c. człowiek bardzo dobrze znający przeszłość lasu/historię,
d. emocje (przyjaźń, zachwyt, wdzięczność, tęsknota, nostalgia, niepokój, troska) związane z opisywaną przestrzenią znakiem łączności z nią.	
3.	Konstrukcja narratora we fragmencie <i>Raportu...</i>, np.:	0-1
	a. narrator trzecioosobowy,
b. osoba wartościująca opisywaną rzeczywistość (subiektywizm opisu),
c. ambiwalentna postawa wobec lasu i jego historii (pozytywna wobec przeszłości, negatywna wobec teraźniejszości).	
4.	Konstrukcja czasu we fragmentach	0-2
	<i>Pana Tadeusza</i>, np.:	(0-1)
	a. teraźniejszość – okres wygnania, oddalenie od miejsc ojczystych, zabory,
b. retrospekcja – okres dzieciństwa, bliskość ukochanych miejsc,
c. legendarne początki dziejów Litwy oraz współczesny autorowi okres niszczenia lasu,	
	<i>Raportu...</i>, np.:	(0-1)
	d. czas wzrostu i trwania lasu przeciwstawiony czasowi zagłady lasu,
e. pamięć o przeszłości lasu jedyną pamiątką bohatera,
f. symbolika czasu – np. historia lasu metaforą dziejów PRL i stanu wojennego (Polska lat 70. i 80.).	
5.	Konstrukcja przestrzeni we fragmentach	0-2
	<i>Pana Tadeusza</i>, np.:	(0-1)
	a. określona przez konkretne nazwy topograficzne,
b. znajoma, bliska człowiekowi,	
	<i>Raportu...</i>, np.:	(0-1)
	c. przestrzeń nieokreślona, nieosadzona w konkretnym miejscu,
d. przybierająca cechy obcości.	
6.	Obraz lasu we fragmencie <i>Pana Tadeusza</i>, np.:	0-3
	a. potężny i dziki (puszcza),
b. świadek ojczystej historii,
c. źródło natchnienia i miejsce rozrywki (polowania) i refleksji,
d. zagrożony cywilizacją/historią (...was pożera // Kupiecka, lub rządowa, moskiewska siekiera!),
e. baśniowy.	

- 7. Obraz lasu we fragmencie *Raportu...*, np.: 0-3**
- raj, który ulega zagładzie,
 - różnorodny krajobrazowo,
 - tajemniczy,
 - przestrzeń wolności (ostoja *wolnych mieszkańców*),
 - świadek historii – w nim *podziurawione hełmy kilku wojen i bagnety*,
 - pozbawiony baśniowości, realny.
- 8. Sposób przedstawienia lasu we fragmencie *Pana Tadeusza*, np.: 0-4**
- mityzacja,
 - las jako adresat wypowiedzi (apostrofy),
 - antropomorfizacja (personifikacja),
 - monumentalizacja,
 - zróźnicowanie tonu wypowiedzi: patos i liryzm,
 - nasycenie opisu elementami historycznymi i kulturowymi (postaci, miejsca, drzewa),
 - ekspresywność wypowiedzi (rola wykrzyknień, zdań pytających, przerzutni, słownictwa),
 - funkcja porównań (np. porównanie Wilna do wilka i do rzymskiej wilczycy),
 - wartościująca funkcja epitetów (np. *ostatni, dobry dom, miły cień, wielcy kniaziowie* itp.),
- 9. Sposób przedstawienia lasu we fragmencie *Raportu...*, np.: 0-4**
- świadome nawiązanie do tekstu *Pana Tadeusza* (aluzja literacka),
 - personifikacja,
 - paraboliczność (np. metaforyka odnosząca się do stanu wojennego lub opozycji natury i cywilizacji),
 - kontrast jako zasada kompozycyjna (piękno – brzydota, bogactwo – jałowość, życie – śmierć),
 - forma wypowiedzi: dominacja opisu, elementy opowiadania,
 - szczegółowość opisu,
 - dynamizm opisu,
 - obrazowość opisu (epitety, czasowniki, wyliczenia, wyrazy dźwiękonaśladowcze, słownictwo),
 - dramatyzm pointy opowiadanej historii – całkowita zmiana rzeczywistości w wymiarze osobistym, politycznym, cywilizacyjnym.
- 10. Wykorzystanie kontekstów, np.: 0-1**
- biograficznego,
 - historycznoliterackiego.
- 11. Podsumowanie 0-3**
- pełne**, np.: w obu tekstach las miejscem wyjątkowym dla osób mówiących; w tekście Mickiewicza bohatera z lasem wiąże miłość i pamięć, a tylko pamięć pozostaje bohaterowi Nowakowskiego; różna odpowiedzialność za zniszczenie lasu, różne sposoby przedstawienia lasu. **3**
- niepełne**, np.: dostrzeżenie różnych sposobów przedstawienia lasu. **(2)**
- próba podsumowania**, np.: w obu tekstach refleksja nad losem człowieka i związkiem z naturą. **(1)**

Temat 2. **Język w państwie policyjnym. Zanalizuj i zinterpretuj wiersz Ewy Lipskiej**
Z cyklu: Wielkie awarie (I).

I. ROZWINIĘCIE TEMATU (maksymalnie 26 punktów)

Punktacja

1. Wstępne rozpoznanie utworu, np.:

0-2

- a. charakter komunikatu (wypowiedź bezosobowa),
- b. informacja o kryzysie języka (mowy),
- c. wiersz opisuje rzeczywistość w PRL–lu, tuż po odwołaniu stanu wojennego.

2. Obraz rzeczywistości (sytuacji, w której znalazł się język), np.:

0-10

- a. elementy państwa policyjnego (generałowie, wozy pancerne, rozkazy, mównice, megafony),
- b. przedstawienie sytuacji języka jako awarii technologicznej,
- c. zastępowanie prawdy przez propagandę („czarne garnitury czcionek” w gazetach, hasła usłużnych językoznawców),
- d. język poddany cenzurze (usłużnym językoznawcom),
- e. konieczność tworzenia języka od podstaw: rozpoczynanie od wyrażen dźwiękonaśladowczych,
- f. ukrywanie (zakłamanie) prawdziwego obrazu rzeczywistości: „żonglerzy słów”, „ufryzowana mowa”, „nakręcanie języka na papiloty”,
- g. epidemia afazji – zaburzenia mowy; symbol fizycznej niemożności wyartykułowania prawdy,
- h. zanikanie „języka prywatnego” (szepty, wyznania) na rzecz języka oficjalnego, urzędowego,
- i. zatracanie znaczeń przez słowa („sens błądził po manowcach”, „strzępy słowników”),
- j. potoki nic nieznaczących słów,
- k. odbieranie językowi jego piękna, autonomii,
- l. redukcja jego funkcji jedynie do potrzeb komunikacyjnych („wyrazy traciły szyk” – nie poddawały się komendzie),
- m. język odrodzi się jak natura.

Specyfika języka poetyckiego w wierszu

3. Różnorodność języka, którym posługuje się poetka, np.:

0-9

- a. słownictwo techniczne (np. „awaria”, „monterzy”),
- b. słownictwo urzędowego (np. „wczesne godziny ranne”),
- c. wykorzystanie terminologii naukowej (językoznawczej),
- d. różnorodność stylów: publicystyczny, urzędowy,
- e. personifikacja języka („język słabł”, „opadał z sił”, „mówi”, „udziela sobie wywiadu”),
- f. figury stylistyczne,
uzasadnienie (z przykładami)
- g. metafory,
- h. epitety,
- i. przerzutnie,
- j. dominujące personifikacje jako zabieg stylistyczny,

- k. rozbijanie stałych związków frazeologicznych,
- l. gra słów i znaczeń, podkreślająca grozę rzeczywistości („mowa zależna od kilku generałów”).

4. Konteksty, np.:

0-2

- a. kontekst biblijny (świat powraca do stanu przed stworzeniem, zanim poszczególne elementy aktu kreacyjnego zostały nazwane),
- b. kontekst historycznoliteracki (np. wiersz Tadeusza Różewicza „Ocalony” z tomu „Niepokój” (1947), w którym wyrażona została prośba o powtórny akt kreacyjny),
- c. kontekst biograficzny: przynależność Lipskiej do pokolenia ’68 (Nowa Fala), które w swoim programie umieściło postulat odkłamania rzeczywistości,
- d. historyczny (polityczny).

5. Podsumowanie

0-3

pełne, np.: dostrzeżenie, że efektem zakłamaniej rzeczywistości jest zakłamanie języka, wskazanie skutków i sposobów manipulacji językiem; instrumentalne traktowanie języka (język narzędziem polityki).

3

niepełne, np.: dostrzeżenie, że efektem zakłamaniej rzeczywistości jest zakłamanie języka,

(2)

próba podsumowania, np.: dostrzeżenie, że język ulega manipulacji.

(1)

II. KOMPOZYCJA (maksymalnie 2 punkty)

Punktacja

Kompozycję wypracowania ocenia się wtedy, gdy przyznane zostały punkty za rozwinięcie tematu.

- podporządkowana zamysłowi funkcjonalnemu wobec tematu, spójna wewnętrznie, przejrzysta i logiczna; pełna konsekwencja w układzie graficznym, 2
- uporządkowana wobec przyjętego kryterium, spójna; graficzne wyodrębnienie głównych części. 1

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

III. STYL (maksymalnie 2 punkty)

- jasny, żywy, swobodny, zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi; urozmaicona leksyka, 2
- zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi, na ogół jasny; wystarczająca leksyka. 1

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

IV. JĘZYK (maksymalnie 8 punktów)

- język w całej pracy komunikatywny, poprawna, urozmaicona składnia, poprawne: słownictwo, frazeologia i fleksja, 8
- język w całej pracy komunikatywny, poprawne: składnia, słownictwo, frazeologia i fleksja, 6
- język w całej pracy komunikatywny, poprawna fleksja, w większości poprawne składnia, słownictwo i frazeologia. 4
- język w pracy komunikatywny mimo błędów składniowych, leksykalnych (słownictwo i frazeologia), fleksyjnych, 2
- język w pracy komunikatywny mimo błędów fleksyjnych, licznych błędów składniowych, leksykalnych. 1

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

V. ZAPIS (maksymalnie 2 punkty)

- bezbłędna ortografia; poprawna interpunkcja (nieliczne błędy), 2
- poprawna ortografia (nieliczne błędy różnego stopnia); na ogół poprawna interpunkcja. 1

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

VI. SZCZEGÓLNE WALORY PRACY

0-4